

Район прокуратуринчен

Саккун вэл пуриншён те пёрре

Паянхи рубриканы Муркаш район прокуроры, юстицин кёсөн советникі Сергей Александрович ФИРСОВ ертсе пыраты

Аптекасем тата лицензисем

Юлашки вэхатра телевиденипе те, радиопа та аптекасем ёсёсем пирки, унта саккуна пасна төслөхсем синчен каланине-катартинине илтме-курма пулат. Районта ку енепе лару-тару еплерех-ши? «Саккун вэл пуриншён те пёрре» рубрикара ку ыйтава хускатсан пёрре те ытлаши пулас сук.

В. НОВИКОВ.

Аптекасем пирки эпир район хасатенче сырман тенипе килёшес килмест. Кашни төрөслөв хысанах пётмлетүсемпе хасат вулакансене паллашарна. Ыйту сине паян хуравлан май сакна сиреплетсе калатпа: аптекасен ёсне-хелне эпир самантлаха та айкинче хавармастпа. Сака вэл общество сывлахе епе сыханнине эпир аван аяланатпа.

Нумаях пулмасть Мән Сентер райовөн тытамёнчи аптека пунктне тата ЧР Сывлаха социалла аталану министрствин «Фармация» патшалэх унитарла предпряти филиален Муркашри 13-мөш номерле аптекине лицензи саккунлахне епле пэханни телёше төрөслөрөмөр.

РФ Правительствин 2006 сұлхи июлен 6-мөшөнче кун сути курна «Фармацевтика ёс-хелне лицензисем Положенине сиреплетеси синчен» 416-мөш Постановленийёпе лицензилё эмелсемпе суту-илү туня чух «Эмел хатерөсем синчен» Федералла саккунан 32-мөш стати ыйтнине лицензирен ыйтнине пэханмалла. Сака РФ «Потребительсен прависене хутеллеси синчен» саккунан 26-мөш стати те ыйтат.

Төрөслөвсем вэхатенче асанна аптекасенче вырнастарна холодильниксем сителёклё температура тытайманни паларчө. «Настойка пустырника» препарата 12-15 градус ашара управмалла пулсан, төрөслөв ирттерне кун вөсем 3-5 градус ашара упрани куш умне пулчө. Кунсар пушне холодильникан температура режимне кунсерен учета илсе пыраси те «уксахлатчө».

Аптекасенче эмел препаратсене тюррөмөнөх урайенче тытнине те, вөсене упрималли шкафомсене стенасем сумне 60-70 сантиметран сывах тани те паларчө.

РФ Правительствин 2006 сұлхи июлен 6-мөшөнче кун сути курна «Фармацевтика ёс-хелне лицензисем Положенине сиреплетеси синчен» 416-мөш Постановленийен 5-мөш пунктөпе килёшүүлөн асанна йөресёлрөх лицензи требованиёсене пасни пулат.

Тупса палартна ситменлөхсемпе административла икё ёс пусартамар.

Пушар хәрушсәрләхәпе явапләх үсет

Пермь хулинчи «Хромая лошадь» клубри пысак инкек пирки райнти пушарнайсем тата район прокуратури мөн шутласө-ши? Инсетри инкек сываха ан килтересе вырәнсене тухса төрөслөвсем ирттерчө-и? Ахальлөн пирән райнти та халах йышлү пуханакан вырәнсем сук мар.

А. СИДОРОВ.

Пермь хулинче кёске вэхатра 155 сын пурнасьне татна трагеди никама та ләпкәләхра хавараймарө. Кашинөх пушар хәрушсәрләхө сине тепөр хут саврәнса пәхтарчө. Сака инкекөв граждансем тивөслө пётмлетүсем тавасса сөршыв шайенче те шанасө-көтөсчө.

Пысак инкек пире те пушар хәрушсәрләхө сине ниҳасанхинчен те тимлөрөх пәхма хистерө. Пермьри инкек Сөнө сүл төлне килсе тухнаран район прокуратури уявсем вэхатенче вырәнсенче пушар хәрушсәрләх правилисене пәханасисе төрөслөвсем ирттерчө.

Патшаләх пушар надзорөн райнти уйрамөн инспекторөпе пөрле пулса иртнө вэхатра 8 вөрентү учрежденийөпе 8 Культура суртне тата клубсене, 3 кафене төрөслөрөмөр.

Сака палла пулчө: вөрентү учрежденийөсенче РФ МЧСө 2003 сұлхи июнен 18-мөшөнче ятарла приказпа сиреплетнө «Рассөй Федерацийенчи пушар хәрушсәрләх правилисен» 53-мөш пунктне пәсни куш умне тухрө. Пур вөрентү учрежденийөсенче те эвакуаци сүлөсенчи стенасене хаварт сунакан материалпа сарлан.

Ялти клубсемпе Культура сурчөсене төрөслөнө чух вөсенче автоматла пушар сигнализацийө сукки, пушар сүнтермелли пирвайхи хатерөсем сителөксөрри, эвакуаци сүлөсем синчен сүталса таракан «Выход» палла пулманни тата вэл сүлсем пушар хәрушсәрләхө ыйтнине килөшө таманни паларчө.

Төрөслөв пётмлетөвөпе ситменлөхсене пёттерме 5 представлени суртамар. Должносри сынсем телөше пушар хәрушсәрләх правилисене пәснашан 4 административла ёс пусартамар. Клубсен ёсне чарас төллөвөпе юридици сьинисем пирки те административла правонарушени тунашан 4 ёсө сүл патамар.

Сөнөлөхсем вай илчөс

Пирән хамран пөчөк предпряти пур. Ёс вэхатенче сүлсеренөх плансар төрөслөвсемпе тел пулма тивет. Төрөслөвсөн ыйтавөсене тивөстерме вара чылай вәхат каять. Кәсалтан плансар төрөслөвсене хирөслөкөн саккун тухна төсчө. Төрөсөх-ши?

И. ИШТОНОВ.

Хирөслөкөн саккун тени төрөс мар. РФ Президентчө 2009 сұлхи декабрөн 27-мөшөнче «Рассөй Федерацийөн субъекчөсен патшаләх влас органөсен тата вырәнти самоуправлени органөсен ёс-хелне сөнө сүлла илсе пырас төллөвөпе Рассөй Федерацийөн хәш-пөр саккун акчөсене улшанусем көртөсси синчен» 365 номерлө федералла саккун айне ала пурө.

Федералла саккунан 15-мөш статиөпе «Патшаләх надзорө тата муниципалла төрөслөвсем ирттернө чух уйрам предпринимательсемпе юридициллө вайра таракан предпрятисен прависене хутеллеси синчен» саккуна та улшанусем көчөс.

Сөнөлөхсенче плансар төрөслөвсем ирттермелли никөсене катартассине, төрөслөв органөсен сүлсерен ирттермелли планла төрөслөв проекчөсене хатөрлөсө Рассөй Федерацийөн Төп прокуратурин сайчө сине таратассине катартни пур.

Сәмах – специалиста

Бруцеллез – вильях чирө

РФ Президентчө палартна «АПКна аталантарасси» наци проекчө ял хусаләх аталанавөшөн пысак төкө пулчө. Ана сываха илсе унпа туллин ёсленисем уй-хир ёсөсемпе пөрлөх вильях-чөрлөх отрасльне аталантарассинче те сулмакля утамсеме тума ёлкөрчөс. Анчах ёсөсем вөслөнмен-ха.

Вильях-чөрлөх отрасльне аталантарас ёсөре вэхатра тата эффективла туса ирттернө ветеринарипе санитари тата ятарла ытти мероприяτισем вильях-чөрлөх патенче инфекци чирөсем тухасран тата хусаләхсене чир-чөрсөнчө таса тытанса тамма май парасчө. Ку вэл – отрасль аталанавөн сүлөйөрө, малашлөх никөсө.

Вильяха уйрамаха аптаракан чир вэл – бруцеллез. Вэл эпир уракан вильях-чөрлөхсөн сөс мар, тискер чөр чунсөмпе этөшөн те хәрушлөхпа паларса тарать.

Чир пусарусисем – бактери-сем. Бруцеллезан клиникала паллисем вильях пәру пәрахнинчен тата ёне пәруланә хысчинчө (послед) куш умне пуласчө. Ку инфекциө пусараканө – чирлө вильях. Вэл чир пусарусине пәру пәрахна чух тата пәруланә май ёне хысөпе (послед) пөрле, сөтпе тата шәкпа пурнась парать. Ку чир чирлө вильяхран ыттисене апат, шыв, вильяха пәхма усә куракан хатөрсөм урла, улах-саранта ерме пултарать. Сын вара чирлө вильяхан продукцияне сисен бруцеллезпа чирлөме пултарать. Бруцеллезем пысак температурана чәтамсәр (шывра вөрөтнө чух самантрах вилөсчө) пулсан, сивөне – чәтамла. Савән пеке вөсене 0,2-1 процентла хлор извөсөпе тата хлораминпа самантрах пёттерме пулат.

Чиртен сыхланма профилактика пысак пөлтерөшлө.

Ытларак чух сак чир хусаләха төрөслөмен вильях-чөрлөх туянсан пыраса көме пултарать. Савәнпа та вильях туянна чух унан хусинчен ветеринари свидетелствө ыйтмалла. Унта бруцеллезран төрөслөнени катартавөсем пулмалла. Сөнөрен туянна вильяха төп көтөвө яма та тәхтамалла. Пөр уйах хушши вөсене уйрамман ытмалла. Сака тапхатра вөсене чиртен тепөр хут төрөслөсө тухмалла. Ахальлөн вильях бруцеллезпа чирлөнене кушпа пәхса палартма питө йөвәр.

2009 сүлта вильях чирөсемпе көрөшөкөн райнти станци ветеринари лабораторийенче пөрлөшүллө хусаләхсенчи майракалла шүлтра вильяхсен 6631, килти хушма хусаләхсенчи 12795 юн сывороткин пробине бруцеллезран төрөслөрөмөр. 2009 сүлта Шупашкар тата Красноармейски районөсен-

че бруцеллез тупса палартнаран, төрөслөвө майракалла пөчөк вильяхсенчен илнө юн сывороткисен 9784 пробине те таратрамар. Палартма камалла, пөр төрөслөв те Муркаш районө-нче бруцеллез пурине сирөплөтөрө. Анчах сака ләп-ланмалли сәлтав мар, сыхлаха үстермелли тата ана тивөслө шайра тытма калакан пөлтерө.

Обществәлла секторти тата ял сьинисен килти хушма хусаләхсөнчи вильях-чөрлөхө патне бруцеллез чирө ан ситтер төсө төрөслөвсем кәсал та малалла пырөс. Сака вильях хусисем, хусаләхсенчи зооветспециалистсем тата ял хусаләх производство кооперативөсен пуслөхсөсем төрөс аяланасса шанатпа.

Л. БОЯРИНОВА, райнти ветеринари лабораторийөн завөдующийө.

Оборонәллә-массәллә ёс тата спорт уйахлахө пыраты

Кадетсем пелү сүлөпе пырасчө

Муркаш лицейенче пөррөмөш сүл мар ёнтө кадетсем класөсем пелү сүлөпе сирөп утамсөмпе аталанса пырасчө. Чылай сөрте вөсем хайсен тусөсемшөн төслөх пулса тарасчө. Кадетсем вөрөнү процесөсче – йөрке тата право хуралөн ёсчөнөсемпе тел пуласси, вөсен ёсөпе сывахарах паллашасси т. ыт. те. Сака сүлта пыраса кәрләчән 28-мөшөнче Муркаш лицейенчи кадетсем Шупашкар хулине экскурсине кайса килчө. Сака кун пирөнтен кашинишөнөх нумайлаха асра юлө төсө шутлатпа.

Малтанах эпир Чөваш Республикин ШЕМ музейенче пулса чөваш милицийөн аталанавөепе паллашрамар. Йөрке хуралөнче ёслөкөн паттарсем пирки те нумай сөннине пөлтөмөр. Ун хысчән эпир ЧР наркотикөсөмпе көрөшөкөн федералла служба управленийөн (УФСKN) музейне ситрөмөр. Кунта пирө управлени ёсөпе тата историйөпе төплөн паллаштарчөс.

Музей хысчән спецназовөсем пирөн кадетсемпе вөрөнтү ирттерчөс, хайсен ёсөпе тата хөс-пәшалпа паллаштарчөс: Калашников автомачө, снайпер винтовки, пистолетсем... Чылайашне алла тытса, брөнежилетсем тәханса пәхрамар, сән үкерттертөмөр. Криминалистика өнөпе ирттернө тел пулу та пирөшөн питө интереслө пулчө.

Экскурси питө камалла иртрө. Кадетсем пөр ушкәнө хайөн малашлөхне милици ёсөпе сыхантарма төв турө.

Наташа ПЕТРОВА, 10 «Г» класс кадечө.

Пахчаөсем валли

Райнти

2010 сүлта пахча сөмөс акмалли-лартмалли уйах-хөвел календарө

Культурөсем	Февраль	Март	Апрель	Май	Июнь	Июль	Август	Сентябрь	Октябрь
Ял хусаләх культуриөсене акма уйрамаха юрәхлө күнсөм									
Арбуз, дыня	15-16, 24-25	23-24	19-21, 28	17-18, 25-26	13-14, 22-23	12, 19-20	15-16	11-13, 21-22	9-10, 18-20
Баклажан, каван, кабачок, патиссон	24-25	23-24, 29-30	26-28	23-26	19-23	-	-	-	18-20
Пәрра, фасоль	20-23	29-30	26-27	23-27	19-23	19-20	20-21	21-22	-
Сөр сырли	5	4-5	1, 29	2-4	4	1-3, 28-30	25-26	1-7, 10-15	5-10, 28-29
Купәста	15-16, 19-21	19-20	15-16, 19-20	17-18	13-14	17	13-16	-	-
Сөр улми	3-5	2-7, 30-31	1-5, 29-30	1-4, 28-31	28	1-3, 7-10	2, 30-31	-	-
Сухан	4-5	4-7	1-5, 29-30	1-4, 28-31	26-28	-	-	-	-
Кишөр	1-5	2-5	15-20, 23-24	1-3, 17-23	4	1-3, 28-30	4, 25-26	26-27	23-24, 28-29
Хәяр	15-16	7-10, 16-21	19-21	17-18	13-14	1-10	15-16	11-13	9-10
Пылак пәрәс	24-25	23-24	28	25-27	21-25	19-22	17-19	21-22	18-20
Йүсө пәрәс	17-18	16-18	28	25-27	22-23	19-20	15-16	11-13	9-10, 21-22
Петрушка	15-16, 19-21	19-20	15-16, 19-20	17-18	13-14	17	13-16	9-13	9-10
Хөвөлсавранаш	15-16, 26-27	23-24	22-23, 26-28	19-20, 23-26	15-16, 19-23	13-14, 17-20	10, 13-16, 24	9-13, 21-22	8-10, 18-20
Томат	24-25	23-24	28	25-27	22-25	19-22	17-19	21-22	18-22
Рөдис	3-5	2-7, 30-31	1-5, 29-30	1-4, 28-31	4, 26-27	28-30	2, 25-26, 30-31	2, 26-27	23-24
Сарак	3-5	2-5, 30-31	29	2-13	18-23	4, 31	1-2, 27-31	23-27	-
Салат	15-20	16-20	15-16	17-18	13-14	17	13-16	9-13	9-10
Кәшман	2-6, 9-11	2-5, 9-10, 14, 30-31	5-7, 10-12, 29	2-4, 7-9, 12-13, 30-31	4-5, 9-10, 26-27	1-3, 6-7, 28-30	2-4, 7-8, 25-26, 30-31	3-4, 26-27	1-2, 7, 23-25, 28-29
Ыхра	5	4-7	1-4, 28-30	1, 25-29	21-25	4, 19-22, 31	17-19, 27-29	23-25	21-22
Ял хусаләх культуриөсене акма-лартма юрәхсәр күнсөм									
	12-14	11-13, 15	8-9, 14	5-6, 14	1-3, 12, 28-30	12, 26-27	10, 22-24	8, 18-20	8, 16-17

Пөрле пуханасчө

Кәсал пирөн сөршыв фашизма төп тунаранпа тата иккөмөш төнче вәрси вөслөнөренөпе 65 сүл ситет. Сав хаяр вәрсара мирлө пурнаса сыхласа хаварнисем вөсен ачисөмпе манүкөсем те хайсен ёсөне малалла тавасса шанна ёнтө. Шанна та... шанчөкөпе тюрре тухна. Сака пирөн салтаксем 1979-1989 сүлсенче Афганистан Республикинче интернационалла тивөсө пурнаслани те сирөплөтөсө парать. Савәнпа та «Афганөсөм» кәсалхи тел пулавне те Аслә Сөнтөрү 65 сүл ситнине халалласчө. Тел пулу нарәс уйахөн 13-мөшөнче Москассинчи паләк умөнче 10 сөхетре пусланат. Воин-интернационалистсем унта активла хутшанасса шанас килет.

Тел пулава Таван сөршыва юратса унан интересөсөне хутөлөсө Афганистан Республикинче пус хунә салтаксен таванөсемпе юлташөсөне те хапал тусах көтөсчө.

– Эпир пөрле пулсан сөс Сөнтөрү юнашар пулө, – терө «Афганөсөн» райнти канашөн өртүси В. Киршев шәмат кунхи тел пулу интереслө пуласса шанса.

А. БЕЛОВ.